



P  L S K I  
**FADN**

SYSTEM ZBIERANIA I WYKORZYSTYWANIA  
DANYCH RACHUNKOWYCH Z GOSPODARSTW ROLNYCH

# **Wskaźniki zmian kosztów bezpośrednich i cen podstawowych produktów rolnych w latach 2014-2015**

**WARSZAWA 2015**





# **Wskaźniki zmian kosztów bezpośrednich i cen podstawowych produktów rolnych w latach 2014-2015**

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ:

mgr	Łukasz Abramczuk
mgr inż.	Irena Augustyńska-Grzymek
mgr	Magdalena Czułowska
mgr	Konrad Jabłoński
dr inż.	Aldona Skarżyńska
mgr inż.	Marcin Żekało

**Warszawa 2015**

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej  
- Państwowy Instytut Badawczy  
Zakład Rachunkowości Rolnej  
00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20  
Tel.: (0 22) 50 54 570  
Tel./faks: (0 22) 826 93 22  
E-mail: [portal@fadn.pl](mailto:portal@fadn.pl)  
Internet: [www.fadn.pl](http://www.fadn.pl); [www.polskifadn.eu](http://www.polskifadn.eu)

## Sytuacja produkcyjno-ekonomiczna w rolnictwie polskim w latach 2014-2015 – wybrane zagadnienia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) po dwóch latach (2012-2013) pogorszenia opłacalności produkcji rolniczej, 2014 rok był trzecim z kolei, w którym koniunktura w rolnictwie była niekorzystna. Pogorszenie warunków produkcji rolniczej miało w konsekwencji wpływ na spadek jej opłacalności.

W **2014 roku** rynkowe warunki produkcji rolniczej były niekorzystne dla producentów rolnych. Wprawdzie przeciętne ceny towarów i usług zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej i na cele inwestycyjne spadły o 1,7% w porównaniu z 2013 rokiem, ale jednocześnie ceny produktów rolnych sprzedawanych przez gospodarstwa indywidualne obniżyły się o 6,5%. W rezultacie „nożyce cen”, czyli wskaźnik relacji cen (liczony jako relacja cen produktów rolnych sprzedawanych do towarów i usług zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej i inwestycyjne) wynosiły 95,1% i były najniższy od 2008 roku, w którym wynosił 90,1%<sup>1</sup>.

W 2014 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, globalna produkcja rolnicza (liczona w cenach stałych) zwiększyła się o 6,1%. Był to rezultat wzrostu produkcji roślinnej (o 4,9%) oraz produkcji zwierzęcej (o 7,3%). Wzrost produkcji roślinnej w 2014 roku (w stosunku do 2013 roku) był skutkiem zwiększenia produkcji większości ziemiopłodów tj.: zbóż ogółem (o 12,3%), strączkowych jadalnych (o 36,9%), rzepaku i rzepiku (o 22,3%), ziemniaków (o 5,5%), buraków cukrowych (o 20,1%), warzyw gruntowych (o 15,9%) oraz owoców z drzew (o 2,8%). Natomiast zwiększenie produkcji zwierzęcej było przede wszystkim wynikiem wzrostu produkcji wszystkich podstawowych gatunków żywca. Produkcja żywca drobiowego zwiększyła się o 12,5%, wieprzowego – o 12,2% a wołowego łącznie z cielęcym – o 12,0%. Wzrosła również produkcja mleka krowiego – o 2,1% i jaj kurzych – o 2,1%<sup>2</sup>.

Procesy obserwowane na światowych, w tym także europejskich rynkach rolnych oddziałują na koniunkturę w rolnictwie polskim. W 2014 roku sytuację omawianych rolniczych działalności produkcyjnych kształtowały między innymi następujące czynniki<sup>3</sup>:

- ◆ ceny zbóż na rynku krajowym wykazywały kierunek spadkowy; w skali roku spadek cen skupu ziarna wynosił w przypadku żyta 3,6%, a w przypadku pszenicy i jęczmienia kolejno 14,2 i 14,5%; w 2014 roku średnioroczna cena skupu ziarna tych trzech gatunków

<sup>1</sup> *Rolnictwo w 2014 r.*, GUS, Warszawa 2015.

<sup>2</sup> Jak wyżej.

<sup>3</sup> *Biuletyn statystyczny*, nr 9/2015, GUS, Warszawa 2015; *Rolnictwo w 2014 r.*, GUS, Warszawa 2015; *Skup i ceny produktów rolnych w 2014 r.*, GUS, Warszawa 2015.

zbóż wynosiła odpowiednio 53,34 zł/dt oraz 68,36 i 62,47 zł/dt; w obrocie targowiskowym tempo spadku cen zbóż podstawowych było wolniejsze niż w skupie;

- ◆ średnia cena skupu rzepaku i rzepiku wynosiła w 2014 roku 131,99 zł/dt i była o 10,4% niższa niż w 2013 roku, w którym kształtowała się na poziomie 147,34 zł/dt;
- ◆ przeciętna cena skupu 1 dt buraków cukrowych wynosiła w 2014 roku 14,87 zł, była więc o 31,5% wyższa niż w 2013 roku, w którym kształtowała się na poziomie 11,31 zł;
- ◆ zwiększenie w 2014 roku krajowej podaży (o 5,0%) wpłynęło na spadek cen żywca wołowego; średnioroczna cena skupu żywca wołowego (5,96 zł/kg) oraz młodego bydła rzeźnego (6,18 zł/kg) obniżyła się w odniesieniu do 2013 roku odpowiednio o 3,9% i o 1,2%; na targowiskach również nastąpił spadek cen żywca; w całym 2014 roku za żywca wołowego płacono średnio 6,49 zł/kg a za młode bydło rzeźne 6,85 zł/kg, czyli odpowiednio o 2,0% i o 1,2% mniej niż w roku poprzednim; pomimo spadku cen żywca wołowego, który przyczynił się do obniżenia opłacalności produkcji, odnotowano dalszy rozwój chowu bydła rzeźnego;
- ◆ krajowa podaż żywca wieprzowego w 2014 roku była o 9,2% większa niż rok wcześniej, równoległe nastąpił spadek cen żywca wieprzowego na rynkach światowych; w wyniku tych zmian średnioroczna cena skupu żywca wieprzowego obniżyła się o 10,6% do poziomu 4,82 zł/kg, natomiast na targowiskach płacono w 2014 roku średnio 4,94 zł/kg, czyli o 7,8% mniej niż w 2013 roku; ceny zbóż obniżyły się, ale tempo tego spadku było mniejsze niż cen żywca wieprzowego, skutkiem czego opłacalność produkcji pogorszyła się; relacje cenowe trzody chlewnej i żyta kształtowały się poniżej granicy opłacalności; mimo niekorzystnych uwarunkowań produkcyjno-rynkowych w 2014 roku, wyhamowaniu uległ spadek pogłowia trzody chlewnej, który utrzymywał się od marca 2011 roku;
- ◆ średnioroczna cena skupu mleka w 2014 roku (ok. 137 zł/hl), mimo utrzymującej się w ciągu roku tendencji spadkowej, była o 1,1% wyższa niż w 2013 roku, jednocześnie skup mleka zwiększył się o 7,1% do poziomu 10326,3 mln l;
- ◆ w obrocie targowiskowym średnia w 2014 roku cena krowy dojnej (ok. 3169 zł) i jałówki jednorocznej (ok. 1981 zł) była wyższa od notowanej w roku poprzednim, odpowiednio o 3,8% i o 0,8%; natomiast średnioroczna cena prosięcia przeznaczonego na chów obniżyła się o 3,0%, wynosiła 164,52 wobec 169,56 zł/szt. w 2013 roku.

Należy zauważyć, że w 2014 roku nastąpił spadek cen detalicznych towarów i usług zakupywanych dla bieżącej produkcji rolniczej oraz w celach inwestycyjnych. W stosunku do 2013 roku obniżyły się ceny nawozów fosforowych (o 7,3%), nawozów azotowych (o 4,3%), pasz (o 3,6%) oraz paliw, olejów i smarów (o 3,7%). Ceny pozostałych środków do produkcji rolnej wzrosły, ale w niewielkim stopniu (nie więcej niż 3,4% w skali roku), a dynamika tego wzrostu była zazwyczaj niższa niż w roku poprzednim<sup>4</sup>.

W **2015 roku** odnotowano szereg zmian wpływających na wielkość krajowej produkcji rolniczej ogółem. Rozmiar produkcji roślinnej warunkowany był m.in. przez następujące czynniki<sup>5</sup>:

- ◆ większe niż w 2014 roku powierzchnie zajęte pod uprawę zbóż jarych o niższym potencjale plonotwórczym;
- ◆ sprzyjające warunki pogodowe jesienią 2014 roku, dzięki czemu siew upraw ozimych odbył się w optymalnych terminach;
- ◆ bardzo dobre warunki zimowania upraw ozimych i bardzo dobry stan tych upraw na wiosnę 2015 roku;
- ◆ wysoka temperatura oraz brak opadów wpłynęły niekorzystnie na przebieg żniw;
- ◆ niedobór opadów szczególnie niekorzystnie wpłynął na plonowanie zbóż jarych, ziemniaków buraków cukrowych oraz roślin strączkowych, sytuacja ta miała przełożenie na wielkość zbioru poszczególnych roślin:
- ◆ niekorzystne warunki produkcyjne w 2015 wpłynęły m.in. na:
  - zmniejszenie, w porównaniu do 2014 roku, zbiorów zbóż ogółem o 13,1%, w tym zbiorów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi o 10,4%;
  - zmniejszenie zbiorów pszenicy ozimej o 4,5%, żyta ozimego o 29,4% i jęczmienia jarego o 11,2%,
  - zmniejszenie zbiorów rzepaku i rzepiku o 18,5%,
  - zmniejszenie zbiorów buraków cukrowych o 41,3%,
- ◆ wzrost w okresie VII-IX 2015 roku w odniesieniu do II półrocza 2014 roku cen skupu ziarna pszenicy o 1,2%, żyta o 1,0% oraz jęczmienia o 3,0%; średnio w III kwartale 2015 roku

---

<sup>4</sup> *Rolnictwo w 2014 r.*, GUS, Warszawa 2015.

<sup>5</sup> *Przedwzrostkowy szacunek głównych ziemniaków rolnych i ogrodniczych w 2015 r.*, GUS, Warszawa 2015; *Wstępny szacunek głównych ziemniaków rolnych i ogrodniczych w 2015 r.*, GUS, Warszawa 2015; *Biuletyn statystyczny*, nr 9/2015, GUS, Warszawa 2015; niepublikowane dane GUS; informacje od ekspertów.

cena skupu ziarna tych zbóż wynosiła odpowiednio 65,20, 51,01 oraz 62,24 zł/dt, podczas gdy w II półroczu 2014 roku – 64,45, 50,50 i 60,41 zł/dt;

- ◆ wzrost o 14,6% średniej ceny skupu rzepaku i rzepiku w okresie VII-IX 2015 roku (146,74 zł/dt) w porównaniu ze średnią ceną z II półrocza 2013 roku (128,06 zł/dt);
- ◆ spadek o 11,9% średniej ceny skupu buraków cukrowych sprzedawanych ze zbiorów w 2015 roku w porównaniu ze średnią ceną z okresu IX-XII 2014 roku, w 2015 roku cena ta wynosiła 11,15 zł/dt, a w 2014 roku – 12,66 zł/dt;

Według danych statystyki publicznej, w 2015 roku powierzchnia uprawy zbóż ogółem wynosiła około 7,4 mln ha wobec 7,5 mln ha w 2014 roku, zmniejszyła się więc o 1,3%. Natomiast areal zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi pozostał na podobnym poziomie co w roku poprzednim – wynosił około 6,7 mln ha. Rozpatrując powierzchnie uprawy poszczególnych gatunków zbóż stwierdzono, że w 2015 roku – w odniesieniu do 2014 roku – zmniejszył się ogólny areal zajęty pod pszenicę (z 2,4 do 2,3 mln ha), pszenżyto (z 1,5 do 1,3 mln ha) i mieszanki zbożowe (z 0,8 do 0,7 mln ha), areal jęczmienia oraz owsa był w obu latach podobny i wynosił odpowiednio 0,8 i 0,5 mln ha, a powierzchnia zajęta pod uprawę żyta zwiększyła się z 0,7 do 0,8 mln ha<sup>6</sup>.

Według przedwynikowego szacunku GUS<sup>7</sup> w 2015 roku powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku oraz buraków cukrowych wynosiła odpowiednio 0,9 i 0,2 mln ha. W porównaniu do 2014 roku areal rzepaku i rzepiku zmniejszył się o około 2%, a buraków cukrowych o około 11%.

Z danych statystyki publicznej wynika, że w 2015 roku – w odniesieniu do roku poprzedniego – głównie za sprawą niesprzyjających warunków agrometeorologicznych plony zbóż ogółem były niższe o 12,4%, natomiast plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi o 9,8%. Biorąc pod uwagę podział zbóż na ozime i jare również widać wyraźny spadek plonowania, odpowiednio o 7,9 i 14,7%. Ponadto można zauważyć znaczne pogorszenie wyników produkcyjnych pozostałych ziemiopłodów rolnych. Szacuje się, że plony rzepaku i rzepiku zmniejszyły się z 34,4 dt/ha w 2014 roku do 28,6 dt/ha w 2015 roku, czyli o 16,9%. W jeszcze większym stopniu spadły plony buraków cukrowych, które 2015 roku oszacowano na poziomie 450 dt/ha, wobec 683 dt/ha w 2014 roku, co w skazuje na spadek aż o 34,1%<sup>8</sup>.

---

<sup>6</sup> *Przedwynikowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodnicych w 2015 r.*, GUS, Warszawa 2015; *Rolnictwo w 2014 r.*, GUS, Warszawa 2015.

<sup>7</sup> *Przedwynikowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodnicych w 2015 r.*, GUS, Warszawa 2015.

<sup>8</sup> *Jak wyżej.*



W **2015 roku** na rozmiar produkcji zwierzęcej wpłynęły między innymi następujące czynniki<sup>o</sup>:

- ◆ wzrost pogłowia bydła oraz spadek pogłowia trzody chlewnej (zgodnie ze stanem tych zwierząt w czerwcu 2015 roku wobec ich stanu w analogicznym okresie 2014 roku),
- ◆ wzrost w okresie I-X 2015 roku, w porównaniu z analogicznym okresem 2014 roku, wielkości skupu (w wadze żywej) żywca rzeźnego o 9,7%, w tym bydła ogółem oraz trzody chlewnej, odpowiednio o 23,5 i 5,4%,
- ◆ wzrost w okresie I-X 2015 roku – w odniesieniu do tego samego okresu roku poprzedniego – wielkości skupu mleka – o 2,1%,
- ◆ znacznie niższa w okresie I-X 2015 roku – niż w całym 2014 roku – średnia cena skupu mleka – o 17,4%; w okresie I-X 2015 roku cena skupu 1 litra tego produktu wynosiła średnio 1,13 zł (wobec 1,37 zł średnio w 2014 roku),
- ◆ wyższa w okresie I-X 2015 roku – w porównaniu z całym 2014 rokiem – średnia cena skupu żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt) – o 2,5% oraz niższa cena żywca wieprzowego – o 9,1%; w okresie I-X 2015 roku średnie ceny skupu 1 kg żywca wołowego oraz trzody chlewnej wynosiły odpowiednio 6,11 i 4,38 zł (podczas gdy średnio w 2014 roku 5,96 i 4,82 zł),
- ◆ wyższa średnio w miesiącach I-X 2015 roku – w stosunku do całego 2014 roku – cena targowiskowa żywca rzeźnego bydła (bez cieląt) – o 0,6% przy jednocześnie niższej cenie trzody chlewnej – o 8,3%; w okresie I-X 2015 roku cena targowiskowa 1 kg żywca bydła wynosiła średnio 6,53 zł, a trzody chlewnej – 4,53 zł (średnio w 2014 roku było to odpowiednio 6,49 i 4,94 zł),
- ◆ niższe w okresie I-X 2015 roku, w porównaniu z całym 2014 rokiem, ceny targowiskowe krów dojnych, jałówek 1-rocznych oraz prosiąt przeznaczonych na chów odpowiednio o 2,2, 1,5 i 4,9%; w okresie I-X 2015 roku średnie ceny targowiskowe krów dojnych i jałówek wynosiły odpowiednio: 3098, 1951 zł/szt., a prosiąt – 156,47 zł/szt., podczas gdy średnio w 2014 roku ceny tych zwierząt wynosiły kolejno 3169 i 1981 zł/szt. oraz 164,52 zł/szt.

Pogłowie bydła ogółem w kraju w czerwcu 2015 roku kształtowało się na poziomie 5960,0 tys. sztuk, czyli było o 0,7% większe niż w analogicznym miesiącu roku poprzedniego. Stało się tak za sprawą wzrostu pogłowia cieląt (w wieku do 1 roku) oraz młodego bydła

---

<sup>o</sup> *Biuletyn statystyczny* nr 9, GUS, Warszawa 2015; *Pogłowie bydła i owiec według stanu w czerwcu 2015 r.*, GUS, Warszawa 2015; *Pogłowie świń według stanu w czerwcu 2015 roku*, GUS, Warszawa 2015.

(w wieku od 1 do 2 lat) odpowiednio o 3,7 i 6,7%. Jednocześnie stado bydła w wieku co najmniej 2 lat zmniejszyło się o 4,0% w tym liczba krów spadła o 1,4%. W czerwcu 2015 roku pogłowie krów wynosiło 2444,2 tys. sztuk wobec 2479,1 tys. sztuk w czerwcu 2014 roku<sup>10</sup>.

Według wstępnych danych liczebność trzody chlewnej ogółem na początku czerwca 2015 roku wynosiła 11639,8 tys. sztuk i była o 0,7% mniejsza niż w analogicznym okresie 2014 roku. W okresie tym odnotowano spadek pogłowia prosiąt, warchlaków oraz trzody chlewnej z przeznaczeniem na chów (w wadze 50 kg i więcej) kolejno o 3,0, 1,5 i 6,1%. Wzrosło natomiast pogłowie trzody chlewnej na rzeź (tuczników) z 4210,8 tys. sztuk w czerwcu 2014 roku do 4337,2 tys. sztuk w czerwcu 2015 roku tj. o 3,0%.<sup>11</sup>.

---

<sup>10</sup> *Pogłowie bydła i owiec według stanu w czerwcu 2015 r.*, GUS, Warszawa 2015; *Zwierzęta gospodarskie w 2014 r.*, GUS, Warszawa 2015.

<sup>11</sup> *Pogłowie świń według stanu w czerwcu 2015 roku*, GUS, Warszawa 2015; *Zwierzęta gospodarskie w 2014 r.*, GUS, Warszawa 2015.

Tabela 1

**Wskaźniki zmian cen towarów, tj. składników kosztów bezpośrednich  
produkcji roślinnej w latach 2014-2015 <sup>a</sup>**

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Cena		Wskaźniki zmian cen I-VII 2015 / 2014
			2014	I-VII 2015	
1	2	3	4	5	6
<b>MATERIAŁ SIEWNY</b>					
1	Pszenica ozima	100 kg	174,23	175,91	1,010
2	Pszenica jara	100 kg	192,54	181,57	0,943
3	Żyto ozime	100 kg	150,23	153,81	1,024
4	Jęczmień jary	100 kg	191,27	174,01	0,910
5	Pszenżyto	100 kg	167,68	167,15	0,997
6	Mieszanki zbożowe	100 kg	180,89	166,75	0,922
7	Owies	100 kg	170,50	159,48	0,935
<b>8</b>	<b>Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi średnio</b>				<b>0,963</b>
9	Gryka	100 kg	413,67	383,54	0,927
10	Rzepak	1 porcja	533,57	503,31	0,943
11	Kukurydza	1 porcja	181,71	193,65	1,066
12	Ziemniaki jadalne	100 kg	200,30	136,95	0,684
13	Buraki cukrowe*	1 jed. siew.			0,991
14	Buraki pastewne	100 kg	2 554,21	2 520,67	0,987
15	Trawy	1 kg	15,96	16,14	1,011
16	Koniczyna czerwona	100 kg	2 049,46	2 093,58	1,022
17	Seradela	100 kg	1 060,79	1 127,20	1,063
18	Łubin pastewny wąskolistny	100 kg	315,18	344,64	1,093
<b>NAWOZY MINERALNE</b>					
19	Mocznik 46% N	100 kg	162,40	162,60	1,001
20	Saletrzak 28% N	100 kg	124,32	125,92	1,013
21	Saletra Amonowa 33-34% N	100kg	143,56	145,24	1,012
22	<i>Średnio nawozy azotowe</i>				<i>1,009</i>
23	Superfosfat granulowany wzbogacony potrójny 40-46% P <sub>2</sub> O <sub>5</sub>	100kg	166,64	160,48	0,963
24	Superfosfat granulowany 20% P <sub>2</sub> O <sub>5</sub>	100 kg	96,56	94,32	0,977
25	<i>Średnio nawozy fosforowe</i>				<i>0,970</i>
26	Sól potasowa 57-60% K <sub>2</sub> O	100 kg	172,44	169,20	0,981

27	Polifoska 8% N, 24% P <sub>2</sub> O <sub>5</sub> , 24% K <sub>2</sub> O	100 kg	202,72	192,96	0,952
28	Fosforan amonu 18% N, 46% P <sub>2</sub> O <sub>5</sub>	100 kg	210,68	216,52	1,028
29	<i>Średnio wieloskładnikowe</i>				0,990
30	Nawóz węglanowy, wapniowo-magnezowy 45-53% CaO	100 kg	52,44	52,49	1,001
31	Nawóz wapniowy, tlenkowy 60% CaO	100 kg	74,67	70,47	0,944
32	<i>Średnio nawozy wapniowe</i>				0,972
<b>NAWOZY ORGANICZNE</b>					
33	Obornik (wg ceny słomy)	100 kg	27,52	26,63	0,968
34	<b>ŚRODKI OCHRONY ROŚLIN, średnio</b>				1,026
<b>UBEZPIECZENIE PRODUKCJI ROŚLINNEJ <sup>b</sup></b>					
35	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt tytoniu	PLN	6,49	5,95	0,917
36	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt pszenicy	PLN	1,72	1,60	0,930
37	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt rzepaku	PLN	2,93	2,75	0,939
38	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt buraków cukrowych	PLN	2,31	2,29	0,991
<b>Składniki kosztów, które mogą oddziaływać na poziom kosztów specjalistycznych produkcji roślinnej</b>					
39	Energia elektryczna	100 kWh	31,45	31,59	1,004
40	Koks opałowy, orzech II	1 t	1 099,52	1 053,00	0,958
41	Węgiel kamienny, klasa I, kostka	1 t	827,40	813,35	0,983
42	Benzyna bezołowiowa 95-oktanowa,	1 l	5,30	4,72	0,891
43	Benzyna bezołowiowa 98-oktanowa	1 l	5,55	4,96	0,894
44	Olej napędowy	1 l	5,28	4,67	0,884
45	Olej opałowy	1 l	3,74	3,19	0,853
46	Wynajem powierzchni w obcych budynkach (lokal rzemieślniczy)	m <sup>2</sup>	21,02	21,37	1,017
47	Opłaty targowiskowe związane ze sprzedażą ziemiopłodów	1 dzień	13,15	12,92	0,983

\* wskaźnik zmian wg średnich cen z wybranych cukrowni.

<sup>a</sup> Według niepublikowanych danych GUS.

<sup>b</sup> Ubezpieczenie od gradu, przymrozków, powodzi lub huraganu.

Tabela 2

**Wskaźniki zmian cen towarów, tj. składników kosztów bezpośrednich  
produkcji zwierzęcej w latach 2014-2015<sup>a</sup>**

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Cena		Wskaźniki zmian cen I-VII 2015 / 2014
			2014	I-VII 2015	
1	2	3	4	5	6
<b>KOSZT ZWIERZĄT ZAKUPYWANYCH W CELU WYMIANY STADA</b>					
1	Prosięta *	1 szt.	164,52	157,52	0,957
2	Krowy mleczne *	1 szt.	3 169,00	3 086,00	0,974
3	Jałówki 1-roczone *	1 szt.	1 981,00	1 971,00	0,995
4	Pisklęta mięsne	1 szt.	2,25	2,30	1,022
5	Pisklęta ogólnego użytku	1 szt.	2,31	2,37	1,026
<b>PASZE TOWAROWE</b>					
6	Koncentrat dla tuczników	100 kg	269,73	263,90	0,978
7	Koncentrat dla warchlaków	100 kg	294,97	287,01	0,973
8	Koncentrat dla loch	100 kg	268,50	262,58	0,978
9	Koncentrat dla krów mlecznych	100 kg	232,37	228,04	0,981
10	Mieszanka dla loch niskoprosnych	100 kg	175,51	176,57	1,006
11	Mieszanka dla loch wysokoprosnych i karmiących	100 kg	179,72	177,01	0,985
12	Mieszanka dla prosiąt	100 kg	239,24	232,95	0,974
13	Mieszanka dla tuczników	100 kg	142,22	136,47	0,960
14	Mieszanka dla krów wysokomlecznych	100 kg	155,76	154,30	0,991
15	Mieszanka dla bydła dorosłego	100 kg	171,23	166,51	0,972
16	Mieszanka dla cieląt i jagniąt C-J	100 kg	172,96	168,24	0,973
17	Mieszanka dla kur niosek	100 kg	166,83	161,45	0,968
18	Mieszanka dla kurcząt hodowlanych	100 kg	177,44	172,77	0,974
19	Mieszanka dla kurcząt rzeźnych	100 kg	191,94	187,02	0,974
20	Ziarna i śruty zbożowe* (pszenica+żyto+jęczmień+owies)	100 kg	74,05	65,89	0,890
21	Otręby (pszenne)	100 kg	76,03	67,16	0,883
22	Inne Treściwe (wg ceny śruty sojowej)	100 kg	177,20	165,99	0,937
23	Dodatki mineralne (uniwersalne)	100 kg	417,25	417,34	1,000
24	Mleko Pełne Własne	1 litr	2,78	2,67	0,960
25	Mleko Chude	1 litr			0,960

26	Preparat mlekozastępczy dla cieląt	100 kg	575,83	576,49	1,001
27	Ziemniaki pastewne*	100 kg	34,86	25,20	0,723
28	Siano*	100 kg	36,00	36,28	1,008
29	Słoma*	100 kg	27,52	26,63	0,968
<b>PASZE NIETOWAROWE OBCE</b>					
30	Okopowe pastewne (buraki pastewne)*	100 kg	40,07	31,83	0,794
31	Zielonki* (wg ceny siana)	100 kg	36,00	36,28	1,008
<b>UBEZPIECZENIE PRODUKCJI ZWIERZĘCEJ<sup>b</sup></b>					
32	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 sztuki bydła	PLN	6,46	6,37	0,986
33	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 tuczniaka				0,984
34	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 konia	PLN	8,71	8,56	0,983
35	Usługi weterynaryjne	PLN			1,017
36	Badanie kliniczne krwi	PLN	33,79	34,27	1,014
37	Krycie krów	PLN	62,89	64,08	1,019
<b>Składniki kosztów, które mogą oddziaływać na poziom kosztów specjalistycznych produkcji zwierzęcej</b>					
38	Energia elektryczna	100 kWh	31,45	31,59	1,004
39	Koks opałowy, orzech II	1 t	1 099,52	1 053,00	0,958
40	Węgiel kamienny, klasa I, kostka	1 t	827,40	813,35	0,983
41	Benzyna bezołowiowa 95-oktanowa,	1 l	5,30	4,72	0,891
42	Benzyna bezołowiowa 98-oktanowa	1 l	5,55	4,96	0,894
43	Olej napędowy	1 l	5,28	4,67	0,884
44	Olej opałowy	1 l	3,74	3,19	0,853
45	Wynajem powierzchni w obcych budynkach (lokal rzemieślniczy)	m <sup>2</sup>	21,02	21,37	1,017
46	Oplaty targowiskowe związane ze sprzedażą zwierząt	1 dzień	13,15	12,92	0,983

\* Średnia cena w obrocie targowiskowym.

<sup>a</sup> Według niepublikowanych danych GUS.

<sup>b</sup> Ubezpieczenie od padnięcia lub dobiecia z konieczności.

**Tabela 3****Wskaźniki zmian cen wybranych produktów rolnych w latach 2014-2015**

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Cena		Wskaźniki zmian cen I-X 2015 / 2014
			2014	I-X 2015	
1	2	3	4	5	6
1	Pszenica <sup>a</sup>	1 dt	68,36	66,83	0,978
2	Żyto <sup>a</sup>	1 dt	53,34	51,20	0,960
3	Jęczmień <sup>b</sup>	1 dt	80,34	70,65	0,879
4	Owies <sup>b</sup>	1 dt	66,97	59,67	0,891
5	Rzepak <sup>c</sup>	1 dt	131,99	147,37	1,117
6	Ziemniaki <sup>a</sup>	1 dt	38,79	40,80	1,052
7	Buraki cukrowe <sup>c</sup>	1 dt	12,59	11,51	0,914
8	Mleko <sup>a</sup>	1 litr	1,37	1,13	0,825
9	Żywiec wołowy <sup>a</sup>	1 kg	5,96	6,10	1,023
10	Żywiec wieprzowy <sup>a</sup>	1 kg	4,82	4,38	0,909
11	Żywiec drobiowy <sup>a</sup>	1 kg	4,08	3,97	0,973

<sup>a</sup> Ceny w skupie, średnioroczna z 2014 r. oraz średnia w okresie I-X 2015 r.; wg danych GUS.

<sup>b</sup> Ceny w obrocie targowiskowym, średnioroczna z 2014 r. oraz średnia w okresie I-X 2015 r.; wg danych GUS.

<sup>c</sup> W przypadku rzepaku - średnia cena skupu wg GUS, w 2014 roku - w okresie VII-XII, a w 2015 roku - w okresie VII-X; w przypadku buraków cukrowych - w latach 2014-2015 minimalna cena skupu w przeliczeniu na PLN.

## Uwarunkowania poziomu cen produktów rolnych i środków produkcji

### Zboża

Według opracowania Grain Market Report (listopad 2015 r.) można oczekiwać, że w sezonie 2015/2016 światowa produkcja zbóż ogółem spadnie o 2%, w odniesieniu rok do roku. Odnotowany w tym czasie wzrost zbiorów pszenicy, jęczmienia i sorgo został zrównoważony przez spadek zbiorów kukurydzy<sup>12</sup>. Według szacunków francuskiej firmy analitycznej Strategie Grains produkcja pszenicy konsumpcyjnej w UE w sezonie 2015/2016 wyniesie 105,5 mln ton, co oznacza najwyższy jej poziom od 2007 roku. Szacowane zbiory jęczmienia wyniosą 60,4 mln ton. Szacunki unijnych zbiorów kukurydzy wynoszą 57,4 mln ton, tj. o 2,3 mln ton mniej niż prognozowane w sierpniu 2015 roku oraz o 24% poniżej rekordowo wysokiego wyniku z 2014 roku wynoszącego 75,7 mln ton<sup>13</sup>. Straty zbiorów kukurydzy spowodowane głównie suszą są odnotowywane przede wszystkim w krajach Środkowej i Wschodniej Europy.

Główny Urząd Statystyczny ocenia, że plony zbóż ogółem w Polsce w 2015 roku wyniosły 37,4 dt/ha, tj. o 12,4% mniej niż w 2014 roku. Natomiast plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi szacowane są na 36,8 dt/ha, tj. o 9,8% mniej niż przed rokiem. Według szacunków GUS zbiory zbóż ogółem w 2015 roku wyniosły 27,8 mln ton, czyli o 13,1% mniej niż przed rokiem, a zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi 24,5 mln ton – o 10,4% mniej w stosunku do ubiegłorocznych<sup>14</sup>.

Duże zapasy i bardzo dobre zbiory zbóż na świecie w sezonie 2015/2016 powodują, że ceny zbóż utrzymują się na relatywnie niskim poziomie. Sytuacja na światowym rynku zbóż będzie wpływała ograniczająco na wzrost cen zbóż w Unii Europejskiej. Znacznie mniejsze niż przed rokiem zapasy i zbiory zbóż w Polsce będą wywierały presję na wzrost cen krajowych. Jednak dynamika tego wzrostu będzie hamowana dobrymi światowymi zbiorami i wysokimi zapasami zbóż. Uwzględniając aktualną i przewidywaną sytuację podażowo-popytową przewiduje się, że w Polsce poziom cen pszenicy do marca 2016 roku może być zbliżony do notowanego rok wcześniej (660-690 zł/t). Ceny żyta w końcu 2015 roku mogą być zbliżone do cen notowanych przed rokiem (510-540 zł/t), zaś do marca 2016 roku mogą wzrosnąć<sup>15</sup>.

<sup>12</sup> *Grain Market Report*, listopad 2015, <http://www.igc.int/downloads/gmrsummary/gmrsumme.pdf> [dostęp: grudzień 2015].

<sup>13</sup> *Strategie Grains podnosi szacunki zbiorów pszenicy. Mniej kukurydzy*, <http://www.portalspozywczy.pl/zboza/wiadomosci/strategie-grains-podnosi-szacunki-zbiorow-pszenicy-mniej-kukurydzy,119719.html> [dostęp: grudzień 2015].

<sup>14</sup> *Przedwzrostkowy szacunek głównych ziemioplodów rolnych i ogrodnicych w 2015 r.*, GUS, Warszawa 2015r.

<sup>15</sup> *Prognoza cen rynkowych podstawowych produktów rolno-spożywczych*, [http://www.arr.gov.pl/data/00165/prognoza\\_16\\_kw\\_01.pdf](http://www.arr.gov.pl/data/00165/prognoza_16_kw_01.pdf) [dostęp: grudzień 2015].



## Rzepak

Na początku października br. (w dniu 09.10.2014 roku) Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) podał, że w sezonie 2015/2016 globalna produkcja surowców oleistych powinna nieznacznie się zmniejszyć o 5,7 mln ton do 531 mln ton<sup>16</sup>. Szacunki dotyczące zbiorów rzepaku w UE28 w 2015 roku są mniej optymistyczne. Na skutek suszy plony są niższe niż zakładano. Obecnie zbiory rzepaku szacowane są na poziomie około 21,5 mln ton wobec 24,4 mln ton rok wcześniej. W sezonie 2015/2016 podaż nasion rzepaku w państwach Unii Europejskiej może osiągnąć poziom 25,3 mln ton wobec 27,7 mln ton sezon wcześniej czyli 9% mniej w porównaniu z poprzednim rokiem marketingowym<sup>17</sup>.

W Polsce w 2015 roku, według szacunku GUS, powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku zmniejszyła się w porównaniu do roku ubiegłego o około 2% i wyniosła ponad 0,9 mln ha. Zbiory rzepaku i rzepiku wstępnie oszacowano na ok. 2,7 mln t, tj. o około 18,5% mniej od ubiegłorocznych<sup>18</sup>. Według danych GUS, we wrześniu 2015 roku do krajowego skupu dostarczono 122 tys. ton rzepaku czyli o 6% mniej niż przed rokiem. Łączny skup w okresie od lipca do września br. był o 14% mniejszy niż rok wcześniej i wyniósł 1 198 tys. ton. W bieżącym sezonie mniejsza podaż nasion rzepaku do skupu oraz większy popyt eksportowy przyczyniły się do wzrostu cen. Według danych GUS we wrześniu 2015 r. średnia cena skupu rzepaku wyniosła 1 526 zł/t i była o 4% wyższa niż w sierpniu oraz o 16% wyższa niż przed rokiem. W październiku notowano dalszy wzrost cen rzepaku. W zakładach tłuszczowych objętych monitoringiem Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW w ostatnim tygodniu października średnia krajowa cena zakupu rzepaku ukształtowała się na poziomie 1 627 zł/t i była o 3% wyższa niż przed miesiącem oraz o 20% wyższa niż w analogicznym okresie 2014 roku<sup>19</sup>.

W pierwszej połowie 2015 roku wartość eksportu z Polski nasion rzepaku wzrosła o 86% do 79,3 mln EUR, wobec analogicznego okresu roku 2014 roku. Tradycyjnie w polskim eksporcie surowców oleistych dominował rzepak. W pierwszej połowie 2015 roku wartość eksportu rzepaku wobec analogicznego okresu 2014 roku wzrosła dwukrotnie do 65,2 mln Euro. Eksport polskiego rzepaku kierowany był głównie do Niemiec (91% wolumenu), Belgii (6%) i Danii (2%)<sup>20</sup>.

---

<sup>16</sup> *Bardzo dobre perspektywy dla globalnej produkcji soi w sezonie 2015/16*, <http://ksow.pl/pl/rynki-rolne/news/entry/7158-bardzo-dobre-perspektywy-dla-globalnej-produkcji.html> [dostęp: grudzień 2015].

<sup>17</sup> *Podaż rzepaku w Unii Europejskiej w sezonie 2015/16 będzie mniejsza*, <http://ksow.pl/pl/rynki-rolne/news/entry/7033-podaz-rzepaku-w-unii-europejskiej-w-sezonie-201.html> [dostęp: grudzień 2015].

<sup>18</sup> *Przedwzrostkowy szacunek głównych ziemioplodów rolnych i ogrodnicych w 2015 r.*, GUS, Warszawa 2015.

<sup>19</sup> *Rynek rzepaku*, nr 10, Biuro Analiz i Programowania Agencji Rynku Rolnego, ARR, Warszawa 2015, [http://www.arr.gov.pl/data/00164/miesieczna\\_10\\_15\\_rz.pdf](http://www.arr.gov.pl/data/00164/miesieczna_10_15_rz.pdf) [dostęp: grudzień 2015].

<sup>20</sup> *Handel zagraniczny rzepakiem w pierwszej połowie 2015 roku*, <http://ksow.pl/pl/rynki-rolne/news/entry/7159-handel-zagraniczny-rzepakiem-w-pierwszej-polowi.html> [dostęp: październik 2015].

## Mleko

Według raportu FAO (Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa), szacuje się, że w 2015 roku, w porównaniu z 2014 rokiem, światowa produkcja mleka zwiększyła się o 1,5%, do 801 mln ton. Podobnie jak w latach poprzednich, największy wzrost produkcji mleka odnotowano w Azji, a przede wszystkim w Indiach, gdzie produkcja zwiększyła się o 4,3% do 147,8 mln ton, co będzie stanowić 18,5% światowej produkcji mleka. Wzrost podaży mleka w Indiach możliwy jest dzięki poprawie wydajności krów i zwiększeniu ich pogłównia, a wzrost popytu na przetwory mleczarskie jest wynikiem zachodzących w tym kraju procesów urbanizacyjnych, zwiększenia się liczby ludności oraz wzrostu ich dochodów. Nie wielki wzrost produkcji mleka w Ameryce Południowej w 2015 roku o 1,2% do 71 mln ton był wynikiem stagnacji w popycie konsumpcyjnym, niskich cen na rynku międzynarodowym oraz niekorzystnych warunków klimatycznych. W Stanach Zjednoczonych, ze względu na niskie koszty produkcji i wzrost popytu na rynku wewnętrznym, oczekuje się zwiększenia dostaw mleka o 1,3% do 94,7 mln ton. Szacuje się, że produkcja mleka w Rosji zmniejszyła się o 3,4% do 29,5 mln ton, gdzie w wyniku niskiej rentowności, uległa zmniejszeniu wielkość stad krów. Prognozy FAO wskazują, że w 2015 roku wzrost produkcji mleka w Unii Europejskiej wyniesie 0,9% (do 161,4 mln ton)<sup>21</sup>.

Według danych GUS, pomimo wzrostu cen skupu mleka w październiku 2015 roku (do 112,03 zł/hl), były one o 9,9% niższe od notowanych w 2014 roku. W październiku, w porównaniu z wrześniem, najbardziej wzrosły ceny skupu w województwie mazowieckim (o 4,6%), a najmniejszy wzrost cen odnotowano w województwie małopolskim (o 0,1%) i dolnośląskim (o 1,7%). W województwie podlaskim, gdzie poziom cen był najwyższy, mleko w skupie podrożało o 2,0% do 119,56 zł/hl. Największe spadki odnotowano w województwie opolskim (o 13,5%). W 2015 roku, w porównaniu do 2014 roku, odnotowano wyraźny wzrost skupu mleka w październiku (o 3,5% do 871,7 mln l). Łączny skup mleka w pierwszych dziesięciu miesiącach 2015 roku był o 2,4% większy niż przed rokiem i osiągnął 8869 mln litrów. W 2015 roku, po zniesieniu kwot mlecznych dynamika wzrostu skupu mleka wyraźnie się zwiększyła. Od stycznia do marca, w Polsce skupiono o 0,3% więcej mleka w relacji do tego samego okresu poprzedniego roku, podczas gdy w okresie kwiecień-październik dynamika wzrostu wyniosła 3,2%. Jeżeli ta tendencja się utrzyma, to skup mleka w Polsce w całym 2015 roku będzie o około 2,5% większy niż przed rokiem i może przekroczyć 10,5 mld l<sup>22</sup>.

---

<sup>21</sup> Światowa produkcja mleka w 2015 r. zwiększyła się o 1,5 proc., [http://www.farmer.pl/agroskop/analizy i komentarze/swiatowa-produkcja-mleka-w-2015-r-zwiekszy-sie-o-1-5-proc,60528.html](http://www.farmer.pl/agroskop/analizy-i-komentarze/swiatowa-produkcja-mleka-w-2015-r-zwiekszy-sie-o-1-5-proc,60528.html) [dostęp: grudzień 2015].

<sup>22</sup> Ceny skupu mleka - mimo podwyżek - niższe niż rok temu, <http://www.portalspozywczy.pl/mleko/wiadomosci/ceny-skupu-mleka-mimo-podwyzek-nizsze-niz-rok-temu,122549.html> [dostęp: grudzień 2015].

## Żywiec wieprzowy

Według danych USDA (United States Department of Agriculture) światowa produkcja wieprzowiny w 2015 roku wyniesie ok. 111,5 mln ton i będzie o 0,8% większa niż w 2014 roku. Wzrost produkcji nastąpi w większości krajów, poza Chinami (spadek produkcji o 1%). Duży wzrost będzie także miał miejsce w Rosji (o 4,8%). Według krótkookresowej prognozy w Unii Europejskiej produkcja wieprzowiny w 2015 roku wyniesie 23,4 mln ton i będzie większa niż rok wcześniej o 2,7%. W 2015 roku relatywnie duży wzrost może nastąpić w Danii (o 2,4%), Wielkiej Brytanii (o 4,9%), na Węgrzech (o 4,3%), a także w Czechach (o 3,4%)<sup>23</sup>.

W Polsce, według wstępnych danych GUS, pogłowie świń w czerwcu 2015 roku liczyło 11639,8 tys. sztuk, wykazując w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku spadek o 0,7%. Zwiększyła się jedynie liczebność pogłowia trzody chlewnej na rzeź (tuczników) o wadze 50 kg i więcej o 3,0%. Odnotowano natomiast spadek pogłowia prosiąt o 3,0 %, warchlaków o 1,5 % i populacji trzody chlewnej na chów o wadze 50 kg i więcej o 6,1%<sup>24</sup>.

Ocenia się, że w 2015 roku na skutek zmiany liczebności pogłowia powyżej 1 roku poziom produkcji wieprzowiny będzie zbliżony do ubiegłorocznego i może wynieść w II półroczu 2015 roku około 1197 tys. ton. W całym 2015 roku produkcja żywca wieprzowego może wynieść 2 380 tys. ton i będzie większa o 3% niż w 2014 roku<sup>25</sup>.

Ceny skupu trzody chlewnej w roku 2015 spadły do najniższego poziomu w ostatnich kilku latach. Rynek nadal pozostawał bowiem pod wpływem negatywnie oddziałującego rosyjskiego embargo na import wieprzowiny z Unii Europejskiej oraz narastającej wzrostowej tendencji produkcji wieprzowiny w UE. W I kwartale 2015 roku cena skupu trzody w Polsce wyniosła 4,29 zł/kg i była o 11% niższa niż w I kwartale 2014 roku. W II kwartale 2015 roku cena wyniosła 4,35 zł/kg, a w III kwartale 4,47 zł/kg. Ceny te były niższe niż w analogicznych kwartałach przed rokiem odpowiednio o 15% i 13%. We wrześniu, a więc w ostatnim miesiącu III kwartału cena trzody wyniosła 4,61 zł/kg i była o 7% niższa niż rok wcześniej. Na podstawie danych Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej można szacować, że przeciętna cena skupu trzody w listopadzie może wynieść ok. 3,90 zł/kg. Byłaby wówczas ponownie o ok. 10% niższa niż rok wcześniej. Jeśli taka stopa spadku utrzymałaby się również w grudniu, to cena skupu trzody w tym miesiącu nie przekroczyłaby 3,80 zł/kg<sup>26</sup>.

---

<sup>23</sup> *Rynek rolny. Analizy Tendencje Oceny*, nr 12 (298), IERiGŻ-PIB, Warszawa, grudzień 2015.

<sup>24</sup> *Pogłowie świń według stanu w czerwcu 2015 roku*, GUS, Warszawa 2015.

<sup>25</sup> *Rynek rolny. Analizy Tendencje Oceny*, nr 12 (298), IERiGŻ-PIB, Warszawa, grudzień 2015.

<sup>26</sup> *Jak wyżej*.

## **Żywiec wołowy**

Z informacji podanych przez GUS wynika, że w czerwcu 2015 roku pogłowie bydła w Polsce wynosiło 5960,0 tys. sztuk i było o 0,7% większe niż rok wcześniej, tj. w czerwcu 2014 roku<sup>27</sup>. Wzrasta również produkcja żywca wołowego w Polsce - przewiduje się, że w 2015 roku wyniesie ona ok. 840 tys. ton, czyli będzie o 4-6% większa niż w 2014 roku. Podobna sytuacja występuje w Unii Europejskiej. Komisja Europejska ocenia, że w 2015 roku unijna produkcja wołowiny zwiększy się o około 2% w porównaniu z rokiem poprzednim. Utrzymujący się popyt eksportowy unijnej wołowiny będzie stymulować wzrost cen, co powinno sprzyjać także wzrostowi krajowych cen skupu bydła<sup>28</sup>. W I połowie 2015 roku średnia cena skupu bydła ogółem w Polsce wynosiła 6,18 zł/kg, a więc była o 1,3% wyższa niż w I połowie 2014. Natomiast w październiku 2015 roku cena żywca wołowego w skupie wynosiła 5,91 zł/kg, a na targowiskach - 6,51 zł/kg<sup>29</sup>.

W okresie I-VI 2015 roku wolumen eksportu ogółem mięsa wołowego świeżego i mrożonego z Polski wyniósł prawie 171,0 tys. ton, z czego 9,1% (15,5 tys. ton) stanowił eksport do krajów spoza UE. W porównaniu z rokiem poprzednim Polska wyeksportowała o 11,6 % więcej mięsa ogółem. Udział mięsa świeżego stanowił prawie 79,0%, a głównymi jego odbiorcami były Włochy (40,0 tys. ton), Niemcy (23,7 tys. ton), Holandia (17,7 tys. ton), Hiszpania (10,1 tys. ton) oraz Wielka Brytania (6,6 tys. ton). W przypadku importu w I półroczu 2015 roku Polska zaimportowała 10,2 tys. ton mięsa wołowego świeżego i mrożonego, z czego tylko 1,7% (171 ton) z krajów spoza UE<sup>30</sup>.

## **Nawozy mineralne i środki ochrony roślin**

W październiku 2015 roku odnotowano spadek popytu na nawozy mineralne. Przeciętne ceny nie uległy zmianie, lecz niewielki spadek odnotowano w przypadku cen nawozów azotowych, przy jednoczesnym wzroście cen nawozów fosforowych. Ceny nawozów mineralnych w październiku 2015 roku były średnio o 1,1% wyższe niż w tym samym okresie poprzedniego roku, przy czym najwyższy wzrost ceny odnotowano w przypadku fosforanu amonu (o 7,4%). Według ekspertów IERiGŻ-PIB w nadchodzących miesiącach z powodu sezonowego spadku popytu oraz niskiego poziomu cen nawozów w handlu światowym, ceny na krajowym rynku

---

<sup>27</sup> *Pogłowie bydła i owiec według stanu w czerwcu 2015 r.*, GUS, Warszawa 2015.

<sup>28</sup> *Prognozy cen rynkowych podstawowych produktów rolno-żywnościowych*, ARR, Biuro Analiz i Prognoz, Warszawa 2015.

<sup>29</sup> *Ceny w gospodarce narodowej. Październik 2015*, GUS Warszawa 2015.

<sup>30</sup> *Miesięczna analiza sytuacji rynkowej na podstawowych rynkach rolnych w czerwcu 2015*, MRiRW, Warszawa 2015.

mogą ulec dalszym spadkom. Nie zmieniły się relacje cen nawozów mineralnych do cen zbóż w porównaniu z poprzednim miesiącem. Na zakup 1 kg NPK w październiku 2015 roku należało przeznaczyć równowartość blisko 5,8 kg pszenicy, tj. o 0,3 kg pszenicy mniej niż w październiku 2014 roku<sup>31</sup>.

W październiku 2015 roku obserwowano spadki cen nawozów mineralnych w handlu światowym w stosunku do poprzedniego miesiąca. Fosforan amonu potaniał o 3,9%, mocznik - o 5,1%, a ceny soli potasowej i superfosfatu potrójnego praktycznie nie zmieniły się. W ciągu ostatnich 12 miesięcy ceny nawozów na światowym rynku zmniejszyły się o 9,3%, w tym mocznik potaniał o 20,6%, superfosfat potrójny o 7,3%, fosforan amonu o 5,3%, a sól potasowa zdrożała o 3,2%. W najbliższych miesiącach ceny nawozów w handlu światowym powinny nieznacznie zmaleć. Będzie temu sprzyjać ustabilizowana sytuacja popytowo-podażowa oraz relatywnie niskie ceny surowców do produkcji nawozów, głównie gazu ziemnego i węgla, które są wykorzystywane w procesie produkcji nawozów azotowych.<sup>32</sup>

Rynek pestycydów był w 2015 roku stabilny. Jak pokazują wstępne wyniki (według Farm Prices firmy Kleffmann) dotyczące wielkości rynku pestycydów wzrosty w sprzedaży pestycydów w 2015 roku nastąpiły jedynie w przypadku upraw zbożowych. W herbicydach zbożowych zanotowano 7,8% wzrostu sprzedaży, w fungicydach 8,1%<sup>33</sup>. Średnie ceny pestycydów we wrześniu 2015 roku utrzymały się na poziomie poprzedniego miesiąca. W ciągu ostatnich 12 miesięcy ceny środków ochrony roślin wzrosły o 1,7%<sup>34</sup>.

## **Pasze**

W sezonie 2015/2016, w porównaniu do poprzedniego sezonu, nastąpiło wyraźne pogorszenie relacji popytu i podaży na krajowym rynku pasz zbożowych. Zmniejszona podaż odnotowana w pierwszych miesiącach sezonu 2015/2016 ograniczyła sezonowy spadek cen. Jednakże ceny ziarna pozostały nadal na stosunkowo niskim poziomie. Średnie ceny pszenicy i jęczmienia w sierpniu 2015 roku były wyższe odpowiednio o 1,2 i 2,5%, zaś żyta i kukurydzy niższe o 3,9 i 14,4% niż w analogicznym okresie poprzedniego sezonu<sup>35</sup>. W przypadku pasz wysokobiałkowych w pierwszych miesiącach sezonu 2015/2016 można było zaobserwować

---

<sup>31</sup> *Rynek rolny. Analizy Tendencje Oceny*, nr 12 (298), IERiGŻ-PIB, Warszawa, grudzień 2015.

<sup>32</sup> *Jak wyżej*.

<sup>33</sup> *Wzrost sprzedaży środków ochrony roślin tylko w wypadku zbóż*, <http://www.farmer.pl/produkcja-roslinna/ochrona-roslin/wzrost-sprzedazy-srodkow-ochrony-roslin-tylko-w-wypadku-zboz,61387.html> [dostęp: grudzień 2015]

<sup>34</sup> *Rynek rolny. Analizy Tendencje Oceny*, nr 12 (298), IERiGŻ-PIB, Warszawa, grudzień 2015.

<sup>35</sup> *Ceny produktów rolnych w sierpniu 2015 r.*, GUS, Warszawa 2015.

spadek ceny śrutę sojowej, zaś wzrost ceny śrutę rzepakowej. Ceny zbóż i surowców białkowych przekładają się natomiast na ceny pasz przemysłowych. Ekspertcy oceniają, że w I połowie sezonu 2015/2016 ceny tych pasz będą nieznacznie wyższe niż w sezonie 2014/2015.<sup>36</sup>

Ocenia się, że w sezonie 2015/2016 produkcja pasz treściwych w Polsce wyniosła 20,0 mln ton, tj. o prawie 17% mniej niż w poprzednim sezonie. Zmniejszeniu uległa produkcja pasz zbożowych o 17,5%. Natomiast produkcję wysokobiałkowych surowców paszowych szacuje się na poziomie o 9% niższym niż w sezonie 2014/2015. Przewiduje się, że zapotrzebowanie na pasze treściwe w sezonie 2015/2016 wzrośnie o ponad 3% w porównaniu do odnotowanego w sezonie poprzednim. Zwiększy się również zużycie zbożowych surowców paszowych z 17,4 mln ton w sezonie 2014/2015 do 17,9 mln ton w sezonie 2015/2016. Popyt na ziarno w postaci pasz gospodarskich wzrośnie o ok. 2,5%, a zużycie zbóż w przemyśle paszowym – o ponad 5%. Zapotrzebowanie na surowce wysokobiałkowe wyniesie ok 3,8 mln ton wobec 3,6 mln ton w poprzednim sezonie.<sup>37</sup>

## Nośniki energii

W 2015 roku nastąpiła kontynuacja tendencji spadkowej cen paliw z 2014 roku. W porównaniu z 2014 rokiem ceny na polskim rynku paliw spadły w przypadku benzyny 95-oktanowej o ok. 11,2%, oleju napędowego o 13,2% oraz autogazu o 24,5%.<sup>38</sup>

Z raportu Polskiej Organizacji Przemysłu i Handlu Naftowego obejmującego 3 kwartały 2015 roku wynika, że wciąż 9 miesięcy nastąpił wzrost popytu na paliwa w Polsce na poziomie 5%. Po 3 kwartałach 2015 roku, w porównaniu do analogicznego okresu 2014 roku, odnotowano większą sprzedaż oleju napędowego – o 9%, benzyny silnikowej – o 4%, gazu płynnego LPG – o 2%, oleju opałowego lekkiego – o 10%. Spadek krajowego popytu miał miejsce jedynie w przypadku ciężkiego oleju opałowego i wynosił on aż 61%.<sup>39</sup>

W 2015 roku nastąpił niewielki wzrost cen energii elektrycznej. Zatwierdzone przez Urząd Regulacji Energetyki (URE) taryfy sprzedaży energii elektrycznej na 2015 rok wprowadziły niewielką, nieco ponad półprocentową podwyżkę cen energii elektrycznej dla odbiorców z grup G, tj. gospodarstw domowych. Wzrost cen energii wynikał ze zwiększających się z roku

---

<sup>36</sup> *Rynek pasz. Stan i perspektywy*, nr 37, IERiGŻ-PIB, ARR, MRiRW, Warszawa 2015.

<sup>37</sup> *Jak wyżej*.

<sup>38</sup> *Struktura cen detalicznych w Polsce - 10 miesięcy 2015 r.*, [http://www.popihh.pl/struktura\\_cen.php?news\\_id=130](http://www.popihh.pl/struktura_cen.php?news_id=130) [dostęp: grudzień 2015].

<sup>39</sup> *Konsumpcja paliw ciekłych po 3 kwartałach 2014 roku*, [http://www.popihh.pl/popyt\\_na\\_paliwa.php?news\\_id=131](http://www.popihh.pl/popyt_na_paliwa.php?news_id=131) [dostęp: grudzień 2015].

na rok obowiązków zakupu tzw. energii kolorowej (m.in. energia „zielona”, energia z kogeneracji). Dodatkowo wzrosły taryfy dystrybucyjne, średnio dla wszystkich grup odbiorców o 3,9%. W zależności od dystrybutorów energii stawki opłat dystrybucyjnych dla odbiorców w gospodarstwach domowych wzrosły od około 70 groszy miesięcznie dla odbiorców przyłączonych do sieci PGE do około 1,60 zł dla odbiorców w gospodarstwach domowych korzystających z sieci Tauron Dystrybucja (tj. średnio 3,4%). Wzrost stawek dystrybucyjnych uzasadniony jest potrzebą zwiększenia nakładów inwestycyjnych na poprawę bezpieczeństwa i ciągłości zaopatrzenia odbiorców w energię elektryczną.

Od początku roku 2015 roku obserwowany jest spadek cen węgla. W okresie styczeń-wrzesień średnia cena tony sprzedaży węgla ogółem wynosiła 262,46 zł, czyli o 16,11 zł (5,8%) mniej niż w tym samym okresie 2014 r. Cena węgla energetycznego spadła zaś w tym czasie o 7,2%, natomiast koksującego - o 4,3%. Do listopada 2015 roku średnia cena węgla dla energetyki wynosiła ok. 9,8 zł/GJ (to mniej więcej 210 zł za tonę), podczas gdy w 2014 roku średnia cena wynosiła 10,36 zł/GJ, w 2013 r. 10,92 zł/GJ, a w 2012 r. - 12,01/GJ.<sup>40</sup>

---

<sup>40</sup> *Polski węgiel sprzedajemy już po 198 zł za tonę*, <http://biznes.interia.pl/makroekonomia/news/polski-wegiel-sprzedajemy-juz-po-198-zl-za-tone,2193570,2156> [dostęp: listopad 2015].

## Źródła informacji:

1. *Bardzo dobre perspektywy dla globalnej produkcji soi w sezonie 2015/16*, <http://ksow.pl/pl/rynki-rolne/news/entry/7158-bardzo-dobre-perspektywy-dla-globalnej-produkcji.html> [dostęp: grudzień 2015].
2. *Biuletyn statystyczny*, nr 9, GUS, Warszawa 2015.
3. *Ceny produktów rolnych w sierpniu 2015 r.*, GUS, Warszawa 2015.
4. *Ceny skupu mleka mimo podwyżek niższe niż rok temu*, <http://www.portalspozywczy.pl/mleko/wiadomosci/ceny-skupu-mleka-mimo-podwyzek-nizsze-niz-rok-temu,122549.html> [dostęp: grudzień 2015].
5. *Ceny w gospodarce narodowej*, GUS, Warszawa 2015.
6. *Grain Market Report*, listopad 2015, <http://www.igc.int/downloads/gmrsummary/gmrsumme.pdf> [dostęp: grudzień 2015].
7. *Handel zagraniczny rzepakiem w pierwszej połowie 2015 roku*, <http://ksow.pl/pl/rynki-rolne/news/entry/7159-handel-zagraniczny-rzepakiem-w-pierwszej-polowi.html> [dostęp: październik 2015].
8. *Konsumpcja paliw ciekłych po 3 kwartałach 2014 roku*, [http://www.popihh.pl/popyt\\_na\\_paliwa.php?news\\_id=131](http://www.popihh.pl/popyt_na_paliwa.php?news_id=131) [dostęp: grudzień 2015].
9. *Miesięczna analiza sytuacji rynkowej na podstawowych rynkach rolnych w czerwcu 2015*, MRiRW, Warszawa 2015.
10. *Podaż rzepaku w Unii Europejskiej w sezonie 2015/16 będzie mniejsza*, <http://ksow.pl/pl/rynki-rolne/news/entry/7033-podaz-rzepaku-w-unii-europejskiej-w-sezonie-201.html> [dostęp: grudzień 2015].
11. *Pogłowie bydła i owiec według stanu w czerwcu 2015 r.*, GUS, Warszawa 2015.
12. *Pogłowie świń według stanu w czerwcu 2015 roku*, GUS, Warszawa 2015.
13. *Polski węgiel sprzedajemy już po 198 zł za tonę*, <http://biznes.interia.pl/makroekonoma/news/polski-wegiel-sprzedajemy-juz-po-198-zl-za-tone,2193570,2156> [dostęp: listopad 2015].
14. *Prognozy cen rynkowych podstawowych produktów rolno-żywnościowych*, ARR, Biuro Analiz i Prognoz, Warszawa 2015.
15. *Przedwinykowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych w 2015 r.*, GUS, Warszawa 2015.
16. *Rolnictwo w 2014 r.*, GUS, Warszawa 2015.



17. *Rynek pasz. Stan i perspektywy*, nr 37, IERiGŻ-PIB, ARR, MRiRW, Warszawa 2015.
18. *Rynek rolny. Analizy Tendencje Oceny*, nr 12 (298), IERiGŻ-PIB, Warszawa, grudzień 2015.
19. *Rynek rzepaku*, nr 10, Biuro Analiz i Programowania Agencji Rynku Rolnego, ARR, Warszawa 2015, [http://www.arr.gov.pl/data/00164/miesieczna\\_10\\_15\\_rz.pdf](http://www.arr.gov.pl/data/00164/miesieczna_10_15_rz.pdf) [dostęp: grudzień 2015].
20. *Skup i ceny produktów rolnych w 2014 r.*, GUS, Warszawa 2015.
21. *Strategie Grains podnosi szacunki zbiorów pszenicy. Mniej kukurydzy*, <http://www.portalspozywczy.pl/zboza/wiadomosci/strategie-grains-podnosi-szacunki-zbiorow-pszenicy-mniej-kukurydzy,119719.html> [dostęp: grudzień 2015].
22. *Struktura cen detalicznych w Polsce - 10 miesięcy 2015 r.*, [http://www.popihn.pl/struktura\\_cen.php?news\\_id=130](http://www.popihn.pl/struktura_cen.php?news_id=130) [dostęp: grudzień 2015].
23. *Światowa produkcja mleka w 2015 r. zwiększy się o 1,5 proc.*, <http://www.farmer.pl/agroskop/analizyikomentarze/swiatowa-produkcja-mleka-w-2015-r-zwiekszy-sie-o-1-5-proc,60528.html> [dostęp: grudzień 2015].
24. *Wstępny szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2015 r.*, GUS, Warszawa 2015.
25. *Wzrost sprzedaży środków ochrony roślin tylko w wypadku zbóż*, <http://www.farmer.pl/produkcja-roslinna/ochrona-roslin/wzrost-sprzedazy-srodkow-ochrony-roslin-tylko-w-wypadku-zboz,61387.html> [dostęp: grudzień 2015].
26. *Zwierzęta gospodarskie w 2014 r.*, GUS, Warszawa 2015.

**EGZEMPLARZ BEZPŁATNY**